

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Робоча програма
навчальної дисципліни
"ЕКОНОМІКА ЗНАНЬ
ТА ІННОВАЦІЙНА ІНФРАСТРУКТУРА"
для студентів напряму підготовки
6.030601 "Менеджмент"
денної форми навчання

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2016

Затверджено на засіданні кафедри економіки, організації та планування діяльності підприємства.

Протокол № 1 від 27.08.2015 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач В. В. Томах

Робоча програма навчальної дисципліни "Економіка знань та інноваційна інфраструктура" для студентів напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент" денної форми навчання : [Електронне видання] / уклад. В. В. Томах. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 49 с.

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами. Вміщено плани лекцій, лабораторних та семінарських занять, матеріали для закріплення знань (завдання для самостійної роботи, контрольні запитання), критерії оцінювання знань студентів, професійні компетентності, якими має володіти студент після вивчення дисципліни.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент" денної форми навчання.

Вступ

У сучасному світі спроможність швидко адаптуватися до умов міжнародної конкуренції є найважливішим фактором успішного та сталого розвитку як підприємств, так і країни загалом, що можливо тільки за умови розуміння ролі знань, що постійно зростає, та надання їм належної уваги, побудови достатньої та якісної інноваційної інфраструктури. Таким чином, для забезпечення зростання конкурентоспроможності національної системи господарювання потрібно вміння зі створення, поширення, реалізації та пристосування до потреб і процесів виробництва продукції нових знань, що можливо тільки за умови наявності якісної інноваційної інфраструктури. Тому вивчення особливостей діяльності підприємств (організацій) в умовах економіки знань, що властива більшості розвинутих країн та перехід до якої є можливістю підвищити свою конкурентоспроможність країнам, що розвиваються, вивчення особливостей становлення інноваційної інфраструктури розвинутих країн, проблем розвитку інноваційної інфраструктури кожного регіону держави є актуальним в умовах України як для керівників та менеджерів підприємств, так і для державних службовців. У зв'язку із цим, розроблення і впровадження навчальної дисципліни "Економіка знань та інноваційна інфраструктура" до програми підготовки фахівців за спеціалізацією "Менеджмент інноваційної діяльності" та "Менеджмент організацій" є актуальним.

Навчальна дисципліна "Економіка знань та інноваційна інфраструктура" належить до вибіркових дисциплін підготовки бакалаврів за напрямом підготовки "Менеджмент". Вона входить до циклу навчальних дисциплін із менеджменту, необхідних менеджерам організацій, незалежно від форми власності та організаційно-правової форми господарювання.

Важливість питань, що розглядають у цій дисципліні, полягає в необхідності у знаннях основних принципів, методів, сутності ефективної діяльності суб'єктів господарювання в умовах економіки знань, методик створення, зберігання, поширення та використання знань на підприємствах і в організаціях, сутності інноваційної інфраструктури, особливостей її становлення та функціонування. Основою викладання навчальної дисципліни є лекційні та лабораторні заняття. Крім них, передбачено семінари з найбільш важливих питань навчальної дисципліни. Аудиторні заняття доповнено самостійною роботою студентів із рекомендованою літературою, конспектами та завданнями, які видає студентам викладач.

1. Опис навчальної дисципліни

Назви показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 0306 "Менеджмент і адміністрування"	Вибіркова
	Напрямок підготовки 6.030601 "Менеджмент"	Рік підготовки
Змістових модулів – 2		3-й
		Семестр
Загальна кількість годин – 144		VI
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних: модуль 1 – 4 год; модуль 2 – 4 год; самостійної роботи студента – 5	Освітній ступінь: бакалавр	14 год – модуль 1 14 год – модуль 2
		Лабораторні/семінарські
		14/6 год – модуль 1 14/8 год – модуль 2
		Самостійна робота
		33 год – модуль 1 41 год – модуль 2
		Вид контролю
		Залік

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної й індивідуальної роботи для денної форми навчання становить:

модуль 1 – 103 %;

модуль 2 – 87 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни "Економіка знань та інноваційна інфраструктура" – формування необхідних теоретичних знань та практичних навичок у забезпеченні конкурентоспроможності та розвитку, забезпечення інноваційною інфраструктурою підприємств (мікрорівень), регіонів (макрорівень) в умовах сучасного світового розвитку економіки знань.

Для досягнення мети поставлено такі основні **завдання**:

оволодіння знаннями щодо особливостей діяльності та розвитку підприємств в умовах економіки знань, особливостей становлення та розвитку інноваційної інфраструктури та навичками у забезпеченні конкуренто-

спроможності підприємств (мікрорівень) та регіонів (макрорівень) у сучасних умовах розвитку національної економіки.

Об'єкт вивчення навчальної дисципліни – економіка знань як новий напрям в економічній науці, інноваційна інфраструктура як обов'язкова складова частина інноваційної діяльності.

Предмет – сутність економіки знань і методи управління знаннями, сутність інноваційної інфраструктури та методи її розвитку.

Вивчення цієї навчальної дисципліни студент розпочинає, прослухавши частину навчальних дисциплін гуманітарного та професійного циклів. Теоретико-методологічною базою вивчення цієї дисципліни є такі навчальні дисципліни, як: "Філософія", "Соціологія", "Економічна теорія", "Економічна інформатика", "Політологія", "Менеджмент". У свою чергу, знання із цієї дисципліни забезпечують успішне засвоєння таких навчальних дисциплін, як: "Інноваційна економіка", "Методи діагностики та прогнозування розвитку підприємства", "Основи підприємництва", "Управління інноваціями", "Стратегічне управління", а також виконання тренінгів, міждисциплінарних комплексних курсових робіт, бакалаврських та магістерських дипломних робіт.

У процесі навчання студенти здобувають необхідні знання під час лекційних занять та виконання лабораторних завдань. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також великого значення у процесі вивчення та закріплення знань набуває самостійна робота студентів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має:

знати:

- основи та категорійний апарат економіки знань;
- сутність знань та їх функції в економіці знань;
- структуру індикаторів економіки знань;
- особливості становлення економіки знань у розвинутих країнах та тих, що розвиваються;
- проблеми становлення економіки знань в Україні;
- поняття та сутність управління знаннями;
- технологію управління корпоративними знаннями;
- методи прийняття рішень у моделях знань;
- складові частини успіху управління знаннями;
- систему управління знаннями;
- процедуру та методи оцінювання інтелектуальної власності;
- сутність інноваційної інфраструктури;

основи та категорійний апарат інноваційної інфраструктури;
сутність інновацій;
класифікацію інновацій;
сутність інноваційної діяльності;
законодавство України щодо інноваційної діяльності;
сутність бізнес-інкубаторів, особливості їхнього створення та функціонування;
особливості функціонування технологічних парків;
процедуру трансферу технологій;
особливості міст високих технологій (*Hi-tech city*);
особливості використання венчурного капіталу;
перспективи та проблеми розвитку інноваційної інфраструктури України;

уміти:

формувати прогноз розвитку економіки знань на макро-, мезо- та мікрорівнях господарювання;

оцінювати можливості країни, регіону, галузі, підприємства щодо активізації розвитку економіки знань;

передбачати пріоритетні напрями розвитку економіки знань у визначених умовах;

відбирати найбільш придатні методи, способи, форми управління економікою знань, залежно від ступеня розвитку країни;

вибирати доцільну форму управління знаннями на рівні підприємства;

розраховувати показники рівня знань як підприємства, так і галузі, регіону, держави;

оцінювати об'єкти інтелектуальної власності;

формувати прогнози розвитку інноваційної інфраструктури;

оцінювати можливості країни, регіону, галузі, підприємства щодо активізації розвитку інноваційної інфраструктури;

передбачати пріоритетні напрями розвитку інноваційної інфраструктури у визначених умовах.

відбирати найбільш придатні форми інноваційної інфраструктури, залежно від ступеня розвитку країни;

розробляти заходи щодо стимулювання розвитку інноваційної інфраструктури;

обґрунтовувати доцільність та забезпечувати ефективність взаємовідносин промислових підприємств з організаціями інноваційної інфраструктури;

забезпечувати ефективну взаємодію структурних підрозділів підприємства, задіяних в інноваційній діяльності;

формуванню системи заохочення підприємств до використання трансферу технологій;

обґрунтовувати необхідність у виконанні науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт за допомогою закладів інноваційної інфраструктури;

обґрунтовувати необхідність у використанні закладів інноваційної інфраструктури;

здійснювати збирання, опрацювання інформації та інтерпретацію результатів щодо інноваційної інфраструктури економіки країни;

ефективно застосовувати організаційні форми інноваційної інфраструктури.

У процесі викладання навчальної дисципліни основну увагу приділяють оволодінню студентами професійними компетентностями, наведеними в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Професійні компетентності, яких набувають студенти після вивчення навчальної дисципліни

Коди компетентностей	Назви компетентностей	Складові частини компетентностей
1	2	3
E3* 1	Знання, уміння та навички у визначенні особливостей, тенденцій і перспектив розвитку ЕЗ в окремих країнах	Здатність до визначення економіки знань, джерел знань їхньої класифікації та визначення технологічних укладів
		Здатність визначати особливості ЕЗ у розвинутих країнах та тих, що розвиваються
		Здатність до визначення етапу становлення ЕЗ в Україні та перспектив подальшого розвитку
E3 2	Знання, уміння та навички в управлінні знаннями на підприємстві	Здатність до розроблення структури управління знаннями на підприємстві
		Здатність до пошуку, визначення, ідентифікації та генерування знань на підприємстві
		Здатність до здійснення аналізу інтелектуального потенціалу та оцінювання інтелектуальної власності
		Здатність до обґрунтування комплексних науково-технічних програм

Закінчення табл. 2.1

1	2	3
II** 3	Навички у забезпеченні та ефективному використанні інноваційної інфраструктури підприємства	Визначення інноваційної інфраструктури, її складових частин, особливостей формулювання та ролі держави
		Визначення основних завдань діяльності інститутів підтримки прикладних інновацій, їхніх інструментів
		Визначення особливостей бізнес-інкубатора, його функцій, типологія бізнес-інкубаторів
		Визначення сутності та функцій технологічного парку, особливостей функціонування, причин та цілей створення технопарків і парків високих технологій
		Здатність до вибору складових частин фінансової інфраструктури, що є найбільш доцільною за цих умов
		Здатність до створення умов для просування наукомістких, інноваційних продуктів як на внутрішній, так і зовнішній ринки, організація та супроводження процесу трансферу технологій
		Визначення сутності венчурного капіталу, особливостей венчурного підприємництва, особливостей заснування венчурної фірми, джерел їхнього капіталу
		Визначення інноваційної активності підприємств України, об'єктів інноваційної інфраструктури в Україні, проблем становлення інноваційної інфраструктури регіонів України та пріоритетних напрямів її розвитку

* ЕЗ – економіка знань;

** II – інноваційна інфраструктура.

Структуру складових частин професійних компетентностей та їхнього формування, відповідно до Національної рамки кваліфікацій України, наведено в додатку А.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Економіка знань

Тема 1. Теоретичні основи економіки знань

1.1. Сутність та категоріальний апарат економіки знань

Визначення та сутність економіки знань як нового напрямку в економічній науці, основні поняття категорії "знання".

1.2. Функції та класифікація знань

Сутність знань та їхні функції в економіці знань. Знання та інформація. Класифікація та джерела знань.

1.3. Роль держави у становленні економіки знань

Технологічні уклади як показник розвитку економіки держави.

1.4. Індикатори економіки знань.

Індикатори економіки знань, структура витрат і джерел фінансування науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт.

Тема 2. Становлення економіки знань

2.1. Загальні характеристики економіки знань розвинутих країн.

Економіка знань на прикладі Великої Британії. Еволюція секторів знань у Сполучених Штатах Америки. Нерівномірність розвитку економіки знань у Західній Європі. Досвід форсованого розвитку економіки знань в Ірландії та Фінляндії.

2.2. Проблеми переходу до економіки знань країн, що розвиваються

Слабкість внутрішніх основ економіки знань у країнах, що розвиваються. Економіка знань на прикладі Індії. Формування умов для розвитку економіки знань у КНДР.

2.3. Проблеми становлення економіки знань в Україні

Шанси та проблеми становлення економіки знань в Україні. Формування інститутів економіки знань. Інноваційно-інвестиційна діяльність і науковий потенціал України. Інноваційна стратегія: напрями, завдання та перспективи для економіки України. Структурні реформи. Розвиток інформаційного та гуманітарного сектору.

Тема 3. Основи управління знаннями підприємства

3.1. Знання в підсистемі підприємства

Знання в підсистемі підприємства. Структура капіталу в економіці знань. Компетентність організації.

3.2. Теорія створення організаційних знань

Трансформація знань. Соціалізація, екстерналізація, комбінація, інтерналізація.

3.3. Завдання менеджменту знань на підприємстві

Категорія "управління знаннями", сутність менеджменту знань, завдання, мета менеджменту знань.

3.4. Організаційна структура у процесі управління знаннями на підприємстві

Підходи до організації систем управління знаннями в організаціях. Принципи управління знаннями. Організаційні форми управління знаннями. Структура управління знаннями підприємства (організації).

Тема 4. Процес управління знаннями підприємства

4.1. Сутність процесу управління знаннями підприємства

Етапи управління знаннями на тактичному та стратегічному рівнях. Механізм управління знаннями. Стратегії ефективного формування та використання знань на підприємстві.

4.2. Джерела знань

Методи пошуку та ідентифікація знань. Генерування, здобуття та накопичення знань.

4.3. Аудит знань, карта знань

Сутність та етапи проведення аудиту знань, розроблення карти знань підприємства, онтологічні моделі подання знань.

4.4. Трансфер знань

Використання інформації та знань, етапи життєвого циклу знань, готовність їх до трансферу.

Тема 5. Інформаційні системи в управлінні знаннями

5.1. Системи управління знаннями

Сутність систем управління знаннями, вимоги до таких систем, пошук, архітектура, персоніфікація.

5.2. Програмні засоби для управління знаннями

Лідери програмних засобів. Технології доступу до інформації. Спільна робота груп і соціально орієнтоване програмне забезпечення. Системи управління контентом.

5.3. Веб 2.0 інструменти для роботи зі знаннями

Тема 6. Корпоративна культура та управління знаннями

6.1. Сутність корпоративної культури

Елементи корпоративної культури. Типи корпоративної культури. Формування та навчання команди.

6.2. Особливості управління корпоративними знаннями

Сутність корпоративних знань, категорії корпоративних знань.

6.3. Мотивація персоналу до участі у програмах управління знаннями

Види мотивації, інструменти, роль лідера.

Тема 7. Міжнародний досвід розроблення комплексних програм

7.1. Цілі та завдання комплексних науково-технічних програм

Цілі та завдання комплексних науково-дослідних програм. Синергетичний ефект у комплексних програмах.

7.2. Досвід розвинутих країн у розробленні науково-технічних програм

Досвід розроблення комплексних програм у розвинутих країнах світу.

7.3. Порядок фінансування та виконання проектів

Система відбору та фінансування програм. Управління науково-технічною програмою. Ставлення стратегічних цілей програми та методи прийняття рішень в управлінні такою програмою. Економічне оцінювання науково-технічної програми.

Змістовий модуль 2 Інноваційна інфраструктура

Тема 8. Сутність інноваційної інфраструктури

8.1. Сутність та категоріальний апарат інноваційної інфраструктури

Визначення та сутність інноваційної інфраструктури, основні поняття категорії "інноваційна інфраструктура". Ознаки та функції інноваційної інфраструктури. Формування інноваційної інфраструктури, її ознаки та складові частини. Підсистеми та завдання інфраструктури інновацій.

8.2. Роль держави в розвитку інноваційної інфраструктури

Досвід і завдання розвитку інноваційної інфраструктури. Законодавче забезпечення розвитку інноваційної інфраструктури.

Тема 9. Досвід побудови інноваційної інфраструктури у світі

9.1. Моделі національних інноваційних систем

Принципи організації та функціонування інноваційних систем. Базові моделі інноваційного розвитку інноваційних систем: американська, японська, змішана.

9.2. Особливості інноваційної інфраструктури окремих країн світу

Інноваційна інфраструктура США, досвід держав Євросоюзу, особливості інноваційної інфраструктури Китаю та Японії, Російської Федерації.

Тема 10. Особливості створення та діяльності бізнес-інкубаторів, стартапів

10.1. Сутність та функції бізнес-інкубаторів

Сутність бізнес-інкубатора, функції. Компанії-клієнти та орендатори бізнес-інкубатора (*Tena Clients*). Партнер інкубатора (*Incubator associate business*). Політика щодо компаній-клієнтів інкубатора. Послуги бізнес-інкубатора. Роль бізнес-інкубатора в життєвому циклі підприємства. Типологія бізнес-інкубаторів.

10.2. Світовий досвід створення та діяльності бізнес-інкубаторів

Досвід розвитку бізнес-інкубаторів у світі. Особливості їхнього становлення в Україні.

10.3. Проблеми діяльності бізнес-інкубаторів в Україні

Законодавче забезпечення діяльності бізнес-інкубаторів в Україні.

10.4. Сутність стартапів, особливості діяльності

Поняття, завдання, види стартапів. Особливості організації стартапів. Стартапи-лідери.

Тема 11. Сутність інститутів підтримки прикладних інновацій, технологічних парків і міст високих технологій (*Hi-tech city*)

11.1. Сутність інститутів підтримки прикладних інновацій

Масштаби діяльності та ступінь впливу на сферу інновацій. Основні завдання діяльності державних та квазідержавних інститутів підтримки прикладних інновацій. Інструменти державних інститутів підтримки прикладних інновацій: фінансові, адміністративні. Організаційна структура інститутів підтримки прикладних інновацій. Типологія організацій, що здійснюють підтримку прикладних інновацій.

11.2. Цілі створення та основні завдання діяльності технопарків

Сутність і функції технологічного парку як об'єкта інноваційної інфраструктури, сфери діяльності, умов функціонування. Функції й особливості функціонування технологічних парків у транзитивній економіці. Європейський та американський досвід діяльності технопарків. Міжнародна асоціація технопарків. Головні критерії успіху технопарків. Причини та цілі створення технопарків і парків високих технологій. Участь держави в роботі технопарку: стимули й контроль за діяльністю, головні стимули для створення наукових парків.

11.3. Мета та передумови створення місць високих технологій

Hi-tech мегаполіс. Економічне обґрунтування *Hi-tech city*. Школа майбутнього *Hi-tech city*. Екологічна парадигма *Hi-tech city*. Якість життя *Hi-tech city*. Духовна парадигма *Hi-tech city*. Маркетингове забезпечення *Hi-tech city*. *Hi-tech* енергетика.

Тема 12. Центри трансферу технологій

12.1. Сутність трансферу технологій

Сутність та типологія трансферу технологій. Внутрішній трансфер, квазивнутрішній трансфер, зовнішній трансфер.

12.2. Створення умов для розвитку трансферу технологій

Створення умов для просування наукомістких, інноваційних продуктів як на внутрішній, так і зовнішній ринки. Процес продажу технології та ноу-хау як із технічної, так і з комерційної точки зору. Порядок передавання патентів на винахід, патентне ліцензування, торгівля безпатентними винаходами, передавання технологічної документації, ноу-хау тощо. Інжиніринг, наукові дослідження та розроблення під час обміну вченими та експертами, проведення різними фірмами спільних досліджень, організація спільного виробництва, спільного підприємства.

12.3. Проблеми трансферу технологій в Україні

Визначення проблем трансферу технологій в Україні.

Тема 13. Фінансова інфраструктура інноваційної діяльності

13.1. Сутність фінансової інфраструктури

Структура фінансової інфраструктури, особливості.

13.2. Державне фінансування інновацій

Механізми, форми, умови. Гранти, конкурси. Непрямі форми фінансової підтримки.

13.3. Особливості застосування венчурного капіталу

Сутність венчурного капіталу. Особливості венчурного підприємництва. Джерела капіталу венчурних фондів. Організаційна структура венчурних інститутів. Стадії інвестування венчурного капіталу. Форми державних інструментів, що використовують для стимулювання венчурного інвестування.

13.4. Світовий досвід розвитку венчурного капіталу

Загальні особливості та тенденції розвитку венчурного інвестування у США. Венчурна діяльність у Європі. Британська асоціація венчурного капіталу (BVCA). Європейська асоціація венчурного капіталу (EVCA). Російська асоціація венчурного інвестування (РАВІ).

Тема 14. Особливості становлення інноваційної інфраструктури України

14.1. Законодавче забезпечення розвитку інноваційної інфраструктури

України

Інноваційна активність підприємств України. Об'єкти інноваційної інфраструктури в Україні. Законодавче забезпечення розвитку інноваційної інфраструктури.

14.2. Проблеми становлення інноваційної інфраструктури України

Проблеми становлення інноваційної інфраструктури. Інноваційна інфраструктура регіонів України. Пріоритетні напрями розвитку інноваційної інфраструктури України.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як із робочою програмою навчальної дисципліни та формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її змістових модулів, а також з усіма видами контролю й методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного та ґрунтовного опрацювання навчальних тем. Змістовий модуль – це окремий, відносно самостійний блок дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Тематичний план дисципліни складено із двох змістових модулів (табл. 4.1).

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		лекційні	лабораторні, семінарські	самостійна робота
			підготовка до занять	
Змістовий модуль 1. Економіка знань				
Тема 1. Теоретичні основи економіки знань	9	2	2	5
Тема 2. Становлення економіки знань	9	2	2	5
Тема 3. Основи управління знаннями підприємства	9	2	2	5
Тема 4. Процес управління знаннями підприємства	9	2	2	5
Тема 5. Інформаційні системи в управлінні знаннями	9	2	2	5
Тема 6. Корпоративна культура та управління знаннями	9	2	2	5
Тема 7. Міжнародний досвід розроблення комплексних програм	9	2	2	5
Разом за змістовим модулем 1	63	14	14	35
Змістовий модуль 2. Інноваційна інфраструктура				
Тема 8. Сутність інноваційної інфраструктури	11	2	4	5
Тема 9. Досвід побудови інноваційної інфраструктури у світі	11	2	4	5
Тема 10. Особливості створення та діяльності бізнес-інкубаторів, стартапів	11	2	4	5
Тема 11. Сутність інститутів підтримки прикладних інновацій, технологічних парків і місць високих технологій (<i>Hi-tech city</i>)	12	2	4	6
Тема 12. Центри трансферу технологій	12	2	4	6
Тема 13. Фінансова інфраструктура інноваційної діяльності	12	2	4	6
Тема 14. Особливості інноваційної інфраструктури України	12	2	4	6
Разом за змістовим модулем 2	81	14	28	39
Усього годин за модулями	144	28	42	74

5. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 5.1), їхні виступи, активність у дискусії, уміння формулювати та відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові бали за кожне семінарське заняття виставляють у відповідний журнал. Набрані студентом бали за окремі семінарські заняття враховують у процесі накопичення підсумкових балів із цієї навчальної дисципліни.

Таблиця 5.1

Плани семінарських занять

Назви тем	Програмні питання	Кількість годин	Література
Змістовий модуль 1. Економіка знань			
<i>Тема 1. Теоретичні основи економіки знань</i>	<i>Питання семінарського заняття:</i> 1. Визначення та сутність економіки знань як нового напрямку в економічній науці. 2. Класифікація та джерела знань. 3. Технологічні уклади як показник розвитку економіки держави	4	Основна: [3 – 5]. Додаткова: [7; 8; 10]
<i>Тема 2. Становлення економіки знань</i>	<i>Питання семінарського заняття:</i> 1. Економіка знань на прикладі Великої Британії. 2. Еволюція секторів знань у Сполучених Штатах Америки. 3. Досвід форсованого розвитку економіки знань в Ірландії та Фінляндії. 4. Економіка знань на прикладі Індії. 5. Формування умов для розвитку економіки знань у КНДР	4	Основна: [3; 5]. додаткова [7; 11; 15].
Усього годин за модулем 1		8	
Змістовий модуль 2. Інноваційна інфраструктура			
<i>Тема 8. Сутність інноваційної інфраструктури</i>	<i>Питання семінарського заняття:</i> 1. Роль держави у формуванні інноваційної інфраструктури. 2. Структура інноваційної інфраструктури	3	Основна: [25; 27]. Додаткова: [38; 46; 49; 58]
<i>Тема 9. Досвід побудови інноваційної інфраструктури у світі</i>	<i>Питання семінарського заняття:</i> 1. Досвід побудови інноваційної інфраструктури у країнах Європи. 2. Становлення інноваційної інфраструктури у США	3	Основна: [23; 27]. Додаткова: [29; 37; 41; 58]
Усього годин за модулем 2		6	

6. Теми лабораторних занять

Перелік тем лабораторних занять наведено в табл. 6.1.

Таблиця 6.1

Перелік тем лабораторних занять

Теми лабораторних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
1	2	3
Змістовий модуль 1. Економіка знань		
<i>Тема 3.</i> Основи управління знаннями підприємства	4	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [7; 8; 10; 11]
<i>Тема 4.</i> Процес управління знаннями підприємства	4	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [7; 8; 10 – 12]
<i>Тема 5.</i> Інформаційні системи в управлінні знаннями	2	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [7; 8; 10; 11; 13]
<i>Тема 6.</i> Корпоративна культура та управління знаннями	2	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [7; 8; 10; 11]
<i>Тема 7.</i> Міжнародний досвід розроблення комплексних програм	2	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [6; 9; 12 – 14; 16]
Усього годин за змістовим модулем 1	14	
Змістовий модуль 2. Інноваційна інфраструктура		
<i>Тема 8.</i> Сутність інноваційної інфраструктури	2	Основна: [25; 27]. Додаткова: [38; 46; 49]
<i>Тема 9.</i> Досвід побудови інноваційної інфраструктури у світі	2	Основна: [23; 27]. Додаткова: [29; 37; 41; 49; 58]
<i>Тема 10.</i> Особливості створення та діяльності бізнес-інкубаторів, стартапів	2	Основна: [24, 26]. Додаткова: [28; 32; 36; 49]
<i>Тема 11.</i> Сутність інститутів підтримки прикладних інновацій, технологічних парків і міськ високих технологій (<i>Hi-tech city</i>)	2	Основна: [25; 27]. Додаткова: [29; 31; 36; 42; 59]
<i>Тема 12.</i> Центри трансферу технологій	2	Основна: [23; 25; 27]. Додаткова: [29; 45; 64]

1	2	3
Тема 13. Фінансова інфраструктура інноваційної діяльності	2	Основна: [23; 25; 27]. Додаткова: [37; 44; 50; 58]
Тема 14. Особливості становлення інноваційної інфраструктури України	2	Основна: [23 – 25; 27]. Додаткова: [41; 46; 47; 57]
Усього годин за змістовим модулем 2	14	
Усього годин	28	

6.1. Приклади типових лабораторних завдань до тем

Змістовий модуль 1. Економіка знань

Тема 6. Корпоративна культура та управління знаннями

Завдання

На підприємстві постало питання про вибір кандидата на вакантну посаду менеджера проекту. На цю посаду на підприємстві є два претенденти. Необхідно визначити економічну ефективність (інноваційний потенціал) працівників, який вони показали на цей час, і на основі визначених результатів зробити пропозицію про вибір кандидата. Чистий прибуток підприємства у 2015 році становив 72 568 грн, коефіцієнт гудвіла – 0,5, коефіцієнт індексації – 1, середньогалузева норма прибутку на матеріальні активи – 0,1, коефіцієнт дисконтування – 0,7. Коефіцієнт трудової участі – 0,25. Обсяг інвестицій в А. В. Ласточкина 5 680 грн, Б. Г. Скворцова 6 240 грн.

Змістовний модуль 2. Інноваційна інфраструктура

Тема 13. Фінансова інфраструктура інноваційної діяльності

Завдання

Фінансова компанія запропонувала інвестувати 120 000 грн у венчурний інвестиційний фонд, пообіцявши повернути 180 000 через два роки. Маючи інші інвестиційні можливості, потрібно з'ясувати, яка відсоткова ставка прибутковості запропонованого варіанта.

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання студенти виконують самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначено навчальним планом, він становить 51 % (74 години) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (144 години). У ході самостійної роботи студент має стати активним учасником навчального процесу, навчитися свідомо оволодіти теоретичними та практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, брати на себе індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки. СРС містить: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів і понять за темами дисципліни; підготовку до практичних, семінарських, лабораторних занять; підготовку до виступу на семінарських заняттях; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; виконання індивідуальних завдань (вирішення розрахункових індивідуальних та комплексних завдань) до вивченої теми; написання есе на задану тему; пошук (підбір) та огляд літературних джерел на задану тематику дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовку до модульного контролю (колоквіуму); систематизацію вивченого матеріалу, із метою підготовки до семестрового заліку.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів із вітчизняною та зарубіжною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами. Основні види самостійної роботи, запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань із навчальної дисципліни, наведено в табл. 7.1.

**Завдання для самостійної роботи студентів
та форми контролю за нею**

Назви теми	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю за СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Економіка знань				
<i>Тема 1. Теоретичні основи економіки знань</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми "Теоретичні основи економіки знань"	5	Презентація результатів	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [7; 8; 10; 11]
<i>Тема 2. Становлення економіки знань</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми "Становлення економіки знань у розвинутих країнах та тих, що розвиваються"	5	Презентація результатів	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [7; 8; 10; 11]
<i>Тема 3. Основи управління знаннями підприємства</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторних занять, розгляд питань щодо основ управління знаннями підприємства	5	Захист індивідуального завдання	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [7; 8; 10; 11]
<i>Тема 4. Процес управління знаннями підприємства</i>	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику; виконання <i>індивідуального завдання</i>	5	Захист індивідуального завдання	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [7; 10]
<i>Тема 5. Інформаційні системи в управлінні знаннями</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Виконання <i>індивідуального завдання</i>	5	Захист індивідуального завдання	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [7; 8]
<i>Тема 6. Корпоративна культура та управління знаннями</i>	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику; підготовка до практичного заняття, підготовка до <i>тестування</i>	5	Презентація результатів	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [6; 10; 11]
<i>Тема 7. Міжнародний досвід розроблення комплексних програм</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, підготовка до <i>колоквиуму</i> . Виконання <i>індивідуального завдання</i>	5	Захист індивідуального завдання	Основна: [1 – 3; 5]. Додаткова: [6; 9; 12 – 14; 16]
Усього за змістовим модулем 1		35		

1	2	3	4	5
Змістовий модуль 2. Інноваційна інфраструктура				
<i>Тема 8.</i> Сутність інноваційної інфраструктури	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми "Сутність інноваційної інфраструктури"	5	Презентація результатів	Основна: [23; 25; 27]. Додаткова: [28; 29; 37; 43; 50]
<i>Тема 9.</i> Досвід побудови інноваційної інфраструктури у світі	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми "Досвід побудови інноваційної інфраструктури у світі"	5	Презентація результатів	Основна: [24 – 26]. Додаткова: [36; 38; 50; 54; 57]
<i>Тема 10.</i> Особливості створення та діяльності бізнес-інкубаторів, стартапів	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми "Особливості створення та роботи бізнес-інкубаторів та стартапів"	5	Презентація результатів	Основна: [23 – 25]. Додаткова: [33; 43; 52; 58]
<i>Тема 11.</i> Сутність інститутів підтримки прикладних інновацій, технологічних парків і місць високих технологій (<i>Hi-tech city</i>)	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику; підготовка до семінару	6	Презентація результатів	Основна: [24; 26; 27]. Додаткова: [29; 37; 39; 46; 57]
<i>Тема 12.</i> Центри трансферу технологій	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття	6	Презентація результатів	Основна: [23 – 25]. Додаткова: [38; 55; 64]
<i>Тема 13.</i> Фінансова інфраструктура інноваційної діяльності	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику; підготовка до практичного заняття, підготовка до тестування	6	Захист індивідуального завдання	Основна: [24; 25; 27]. Додаткова: [45; 47; 51; 57; 58]
<i>Тема 14.</i> Особливості інноваційної інфраструктури України	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінару	6	Презентація результатів	Основна: [23; 25; 26]. Додаткова: [28 – 30; 41; 42; 56; 57; 61]
Усього за змістовим модулем 2		39		
Усього за модулями		74		

7.1. Контрольні запитання для самодіагностики

Змістовий модуль 1. Економіка знань

1. Розкрийте роль знання в сучасному суспільстві.
2. Охарактеризуйте постіндустріальне та інформаційне суспільство.
3. Охарактеризуйте особливості становлення економіки, заснованої на знаннях.
4. Розкрийте сутність знань та інформації.
5. Покажіть основні відмінності й подібність понять "знання" та "інформація".
6. Як можна класифікувати та структурувати знання?
7. Охарактеризуйте сутність та структуру інтелектуального капіталу (активів).
8. Розкрийте зв'язок знань та інноваційних процесів в економіці.
9. Розкрийте зв'язок між якістю та знаннями.
10. У чому полягають особливості становлення економіки знань у розвинутих країнах?
11. Із якими проблемами стикаються країни, що розвиваються, у процесі переходу до економіки знань?
12. У чому полягає сутність категорії "управління знаннями"?
13. Поясніть структурну перебудову організацій для розвитку знання.
14. Охарактеризуйте організаційні форми управління знаннями.
15. Розкрийте структуру управління знаннями організації.
16. У чому полягає розроблення програм управління знаннями?
17. Здійсніть аналіз джерел знань, що оточують підприємство.
18. Оцініть структуру та цінність нематеріальних (інтелектуальних) активів.
19. Оцініть вплив знання на якість продукції та послуг.
20. Охарактеризуйте основні методологічні підходи до управління знаннями.
21. Розкрийте концептуальні елементи управління знаннями.
22. Визначте актуальність потреби в отриманні інформації.
23. Розкрийте методи пошуку й доступу до інформації.
24. Виявіть і розкрийте проблеми проникнення інформації до користувача.
25. У чому полягає особливість зовнішніх та внутрішніх джерел знань?
26. Розкрийте зміст методу "навчання в дії".

27. У чому полягає сутність і відмінність навчання та освіти як форм здобуття знань?

28. Охарактеризуйте методи мотивації персоналу до здобуття та вдосконалення знань.

29. У чому полягає підтримка процесу обміну (трансферту) знань?

30. Розкрийте сутність трансферту знань.

31. Охарактеризуйте методи управління нематеріальними активами.

32. Яким чином може бути здобуто нові (наявні) знання?

33. Проаналізуйте методи створення нових знань.

34. Проаналізуйте методи здобуття нових знань і виберіть найбільш ефективні.

35. Розгляньте методи пошуку нових знань і виділіть найбільш творчі.

36. У чому полягають проблеми утилізації знань?

37. Що таке "особові" та "організаційні" бар'єри творчості?

38. У чому полягають принципи формування творчої команди?

39. Як організувати міжособове спілкування в команді?

40. Який порядок проведення мозкового штурму?

41. У чому полягає зміст методів, заснованих на технологіях мозкового штурму?

42. Розкрийте зв'язок видів діяльності (як джерел знань) і процесів навчання.

43. Проаналізуйте сучасні форми та структури управління знаннями.

44. Розкрийте сутність інтелектуального потенціалу працівника.

45. Розкрийте сутність інтелектуального потенціалу підприємства.

46. Охарактеризуйте види інтелектуальної власності.

47. Яким чином відбувається правова охорона інтелектуальної власності?

48. За яких умов можлива передача виключних прав?

49. Як відбувається комерціалізація інтелектуальної власності?

50. У чому полягає процедура та методи оцінювання інтелектуальної власності?

51. Розкрийте сутність процесу оцінювання об'єктів промислової власності.

52. Яким чином здійснюють оцінювання ліцензії та бренда підприємства (організації)?

53. Опишіть процедуру оцінювання договору на передавання ноу-хау.

54. Розкрийте структуру оцінювання інноваційного проекту як об'єкта інтелектуальної власності.

55. У чому полягають цілі та завдання комплексних науково-дослідних програм?
56. Опишіть синергетичний ефект у комплексних програмах.
57. У чому полягає система відбору та фінансування програм?
58. Як здійснюють управління науково-технічною програмою?
59. Надайте структуру економічного оцінювання науково-технічної програми.

Змістовий модуль 2. Інноваційна інфраструктура

1. Дайте визначення поняттю "інноваційна інфраструктура".
2. Що належить до складових частин інноваційної інфраструктури?
3. Назвіть ознаки інноваційної інфраструктури.
4. У чому полягає роль держави в розвитку інноваційної інфраструктури?
5. Розкрийте досвід функціонування розвитку інноваційної інфраструктури у світі.
6. Якими законодавчими актами забезпечено розвиток інноваційної інфраструктури України?
7. Поясніть вплив інститутів підтримки прикладних інновацій на сферу інновацій.
8. Визначте основні завдання діяльності державних та квазідержавних інститутів підтримки прикладних інновацій.
9. Назвіть інструменти державних інститутів підтримки прикладних інновацій.
10. Що належить до фінансових інструментів інститутів підтримки прикладних інновацій?
11. Що належить до адміністративних інструментів інститутів підтримки прикладних інновацій?
12. Що належать до організаційної структури інститутів підтримки прикладних інновацій?
13. Надайте типологію організацій, що здійснює підтримку прикладних інновацій.
14. У чому полягає сутність бізнес-інкубаторів?
15. Поясніть функції бізнес-інкубаторів.
16. Визначте роль бізнес-інкубатора в життєвому циклі підприємства.
17. Наведіть приклади розвитку бізнес-інкубаторів у світі.
18. У чому полягають особливості становлення бізнес-інкубаторів в Україні?

19. Надайте класифікацію бізнес-інкубаторів.

20. Структура, що спеціалізується на створенні сприятливих умов для виникнення та ефективною діяльності малих інноваційних фірм, має назву:

- а) "науково-промисловий комплекс";
- б) "бізнес-інкубатор";
- в) "технопарк";
- г) "технополіс".

21. Які з перелічених послуг не надають бізнес-інкубатори:

- а) оренду приміщень;
- б) маркетингові послуги;
- в) інформаційні послуги;
- г) виробничі послуги?

22. Яка роль технопарків в інноваційному розвитку економіки?

23. Розкрийте досвід функціонування науково-технологічних парків у країнах Європи.

24. Чи мають технопарки перспективи розвитку в Україні:

- а) так;
- б) ні?

25. Структура, що виникає на підставі угод між фірмами, які проводять наукові дослідження, та фірмами, що займаються комерціалізацією результатів, має назву:

- а) "науково-промисловий комплекс";
- б) "бізнес-інкубатор";
- в) "технопарк";
- г) "технополіс".

26. Назвіть основні ознаки технопарків.

27. Назвіть декілька прикладів технопарків України.

28. Модель технопарку – це:

- а) науково-промисловий комплекс;
- б) технопарк;
- в) бізнес-інкубатор;
- г) технополіс.

29. Назвіть особливості технологічних парків Японії.

30. Визначте сутність і функції технологічного парку як об'єкта інноваційної інфраструктури.

31. Визначте особливості функціонування технологічних парків у транзитивній економіці.

32. Яка мета діяльності Міжнародної асоціації технопарків?
33. Назвіть причини та цілі створення технопарків і парків високих технологій.
34. Визначте участь держави в роботі технопарку.
35. Дайте визначення *Hi-tech* мегаполісу.
36. Наведіть приклади *Hi-tech city*, що функціонують.
37. Угода між корпораціями в межах стратегічного альянсу про довгостроковий та двосторонній обмін взаємодоповнювальними технологіями, інформацією й ноу-хау має назву:
- а) "спільна науково-технічна і виробнича діяльність";
 - б) "консорціум";
 - в) "спільне підприємство";
 - г) "асоціація".
38. Організація, для якої дослідження та розроблення становлять основний вид діяльності, має назву:
- а) "фінансово-промислова група";
 - б) "бізнес-інкубатор";
 - в) "технопарк";
 - г) "наукова організація".
39. Дайте визначення трансферу технологій.
40. Визначте етапи процес продажу технології та ноу-хау.
41. Визначте порядок передавання патентів на винахід.
42. Дайте визначення поняттю "інжиніринг".
43. Поясніть різницю між внутрішнім, квазівнутрішнім та зовнішнім трансферами.
44. Венчурні підприємства та підприємства-експлоренти вирішують однакові завдання:
- а) так;
 - б) ні?
45. Назвіть особливості венчурного інноваційного бізнесу.
46. Що таке "венчурне інноваційне підприємство"?
47. Які передумови необхідні для створення венчурних підприємств?
48. Охарактеризуйте особливості типів венчурних підприємств.
49. Поясніть сутність венчурного капіталу.
50. Що необхідно для заснування венчурної фірми?
51. Назвіть можливі джерела капіталу венчурних фондів.
52. Що належить до організаційної структури венчурного інституту?

53. Визначте стадії інвестування венчурного капіталу.

54. Визначте форми державних інструментів, що використовують для стимулювання венчурного інвестування.

55. Назвіть особливості та тенденції розвитку венчурного інвестування у США.

56. У чому полягають особливості венчурної діяльності у Європі?

57. Визначте проблеми українського ринку венчурного інвестування.

58. Якими законодавчими актами регулюють венчурне фінансування в Україні?

59. Опишіть організаційні форми інноваційного підприємництва в Україні.

60. Назвіть сфери поширення малих інноваційних підприємств в Україні.

61. Визначте тенденції інноваційної активності в Україні.

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативну роботу здійснюють за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, винесених на поточний контроль, тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:

консультації: індивідуальні (запитання – відповідь), групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);

б) за засвоєнням практичного матеріалу:

консультації індивідуальні та групові;

в) для комплексного оцінювання засвоєння програмного матеріалу: індивідуальне здавання виконаних робіт.

9. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачено застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові

атаки, кейс-метод, презентації, ознайомлювальні (початкові) ігри, метод проектної роботи, комп'ютерні симуляції, метод Дельфі, метод сценаріїв, банки візуального супроводу (табл. 9.1).

Таблиця 9.1

Використання навчальних технологій для активізації процесу навчання за темами

Назви тем	Практичне застосування навчальних технологій
<i>Тема 1.</i> Теоретичні основи економіки знань	<i>Лекція проблемного характеру</i> на тему "Економіка знань – сучасний етап розвитку глобального світу"
<i>Тема 2.</i> Становлення економіки знань	<i>Семінар-дискусія</i> на тему "Особливості становлення економіки знань у країнах, що розвиваються"
<i>Тема 3.</i> Основи управління знаннями підприємства	<i>Міні-лекція</i> на тему "Управління знаннями як функція діяльності організації"
<i>Тема 4.</i> Процес управління знаннями підприємства	<i>Семінар-дискусія</i> на тему "Процес управління знаннями підприємства"
<i>Тема 5.</i> Інформаційні системи в управлінні знаннями	<i>Лекція проблемного характеру</i> на тему "Інтелектуальна власність в епоху <i>Internet</i> "
<i>Тема 6.</i> Корпоративна культура та управління знаннями	<i>Робота в малих групах</i> щодо аналізу інтелектуального потенціалу та оцінювання інтелектуальної власності; <i>презентація</i> роботи в малих групах
<i>Тема 7.</i> Міжнародний досвід розроблення комплексних програм	<i>Лекція проблемного характеру</i> на тему "Сутність та етапи впровадження комплексних науково-технічних програм"
<i>Тема 8.</i> Сутність інноваційної інфраструктури	<i>Лекція проблемного характеру</i> на тему "Умови формування інноваційної інфраструктури"
<i>Тема 9.</i> Досвід побудови інноваційної інфраструктури у світі	<i>Лекція проблемного характеру</i> на тему "Особливості інноваційної інфраструктури США та Японії"
<i>Тема 10.</i> Особливості створення та діяльності бізнес-інкубаторів, стартапів.	<i>Семінар-дискусія</i> на тему "Проблеми створення та функціонування бізнес-інкубаторів в Україні"
<i>Тема 11.</i> Сутність інститутів підтримки прикладних технологій, технопарків і місць високих технологій (<i>Hi-tech city</i>)	<i>Семінар-дискусія</i> на тему: "Необхідність у створенні технопарків в умовах розвитку економіки знань"
<i>Тема 12.</i> Центри трансферу технологій	<i>Міні-лекція</i> на тему "Законодавче забезпечення трансферу технологій в Україні"
<i>Тема 13.</i> Фінансова інфраструктура інноваційної діяльності	<i>Лекція проблемного характеру</i> на тему "Світовий досвід використання венчурного капіталу"
<i>Тема 14.</i> Особливості становлення інноваційної інфраструктури України	<i>Робота в малих групах</i> щодо особливостей формування інноваційної інфраструктури в регіонах України

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначають не тільки за методикою та технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності приймати самостійні рішення; формуванні здатності до ухвалення колективних рішень; формуванні здатності до соціальної інтеграції; набуття навичок у вирішенні конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів.

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають разом із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблено в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладають. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною наповненістю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Їх проводять, переважно, як частину заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більш ніж 10 – 15 хвилин і їх використовують для того, щоб стисло повідомити нову інформацію всім слухачам. Міні-лекції часто застосовують як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію. Тоді інформацію надають по черзі кількома окремими сегментами, між якими застосовують інші форми й методи навчання.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками й поглядами учасників щодо цієї теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди та переконання, виробляють уміння формулювати думки та висловлювати їх.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою та змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі над темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей і досвіду соціального спілкування.

Мозкові атаки – це метод вирішення невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити та здійснити їхню селекцію.

Презентації – це виступи перед аудиторією, що використовують для подання певних досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного слухача, так і колективними, тобто виступи двох та більше слухачів.

Метод Дельфі використовують, із метою досягнення консенсусу в експертних оцінках, і він передбачає надання можливості висловити свої думки групі експертів, що працюють індивідуально в різних місцях. У разі вибору управлінського рішення за цим методом академічну групу розподіляють, наприклад, на п'ять малих груп. Чотири групи є робочими, вони розробляють та ухвалюють управлінське рішення, а п'ята група є експертною. Аналіз та варіанти управлінських рішень робочих груп усереднює ця група. Експертну групу може бути розподілено за спеціалізаціями.

Комп'ютерна симуляція (гра) – це метод навчання, що ґрунтується на використанні спеціальних комп'ютерних програм, за допомогою яких можливе віртуальне моделювання бізнес-процесу. Студенти можуть змінювати параметри й дані, приймати рішення та аналізувати наслідки таких рішень. Метою використання цього методу є розвиток системного мислення студентів, їхніх здібностей до планування, формування вмінь розпізнавати й аналізувати проблеми, порівнювати й оцінювати альтернативи, приймати оптимальні рішення й діяти в умовах обмеженого часу.

Метод сценаріїв полягає в розробленні ймовірних моделей поведінки та розвитку конкретних явищ у перспективі.

Банки візуального супроводу сприяють активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни за допомогою наочності.

10. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.1) у студентів ураховує види занять, які, згідно із програмою навчальної дисципліни, передбачають лекційні, семінарські, лабораторні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей

у студентів здійснюють за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи містять:

поточний контроль, що здійснюють протягом семестру під час проведення лекційних, лабораторних, семінарських занять і оцінюють за сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти екзамен, – 60 балів);

модульний контроль, що здійснюють з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль, має на меті *інтегроване* оцінювання результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводять у формі заліку, відповідно до графіка навчального процесу.

Поточний контроль із цієї навчальної дисципліни здійснюють у таких формах:

активна робота на лекційних заняттях;

активна участь у виконанні практичних завдань;

активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських заняттях;

захист індивідуального та комплексного розрахункового завдання;

перевірка есе на задану тематику;

проведення поточного тестування;

проведення письмової контрольної роботи;

експрес-опитування.

Модульний контроль із цієї навчальної дисципліни проводять у формі колоквиуму. **Колоквиум** – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Проводять як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача.

Порядок здійснення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час семінарських і лабораторних занять та виконання індивідуальних завдань здійснюють за накопичувальною 100-бальною системою за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядають;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також сучасною літературою з питань, що розглядають;

уміння поєднувати теорію з практикою під час розгляду виробничих ситуацій, розв'язання задач, здійснення розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і в ході виступів в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

арифметична правильність виконання індивідуального та комплексного розрахункового завдання.

Максимально можливий бал за конкретне завдання ставлять за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової частини зменшує кількість балів. Під час оцінювання індивідуальних завдань увагу також приділяють якості, самостійності та своєчасності здавання виконаних завдань викладачу, згідно із графіком навчального процесу. Якщо якусь із вимог не буде виконано, то бали буде знижено.

Поточний тестовий контроль здійснюють два рази на семестр. Тест містить запитання одиничного та множинного вибору щодо перевірки знань основних категорій навчальної дисципліни.

Письмову контрольну роботу проводять два рази на семестр, вона містить практичні завдання різного рівня складності, відповідно до тем змістового модуля.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів.

Загальними критеріями, за якими здійснюють оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина й міцність знань; рівень мислення; уміння систематизувати знання за окремими темами; уміння робити обґрунтовані висновки; володіння категорійним апаратом; навички та прийоми виконання лабораторних завдань; уміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та опрацювання; самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання є:

здатність давати критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань;

уміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору на певне проблемне питання;

застосування аналітичних підходів;

якість і чіткість викладення міркувань;
логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми;

самостійність виконання роботи;

грамотність подання матеріалу;

використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ;

оформлення роботи.

Порядок підсумкового контролю з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль за знаннями та компетентностями студентів із навчальної дисципліни здійснюють на підставі проведення колоквиуму.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Систему оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведено в табл. 11.1.

Таблиця 11.1

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години	Методи та форми навчання	Оцінювання рівня сформованості компетентностей			
				Форми контролю	Максимальний бал		
1	2	3	4	5	6		
Знання, уміння та навички у визначенні особливостей, тенденцій і перспектив розвитку ЕЗ в окремих країнах Здатність до визначення економіки знань, джерел знань, їхньої класифікації та визначення технологічних укладів	1	Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Теоретичні основи економіки знань.	Робота на лекції	0,5
			2	Лекція	Тема 2. Становлення економіки знань	Робота на лекції	0,5
			2	Лабораторне заняття	Обговорення питань щодо сутності економіки знань як нового напрямку в економічній науці.	Активна участь у роботі семінару	1
		3	СРС	Підготовка до занять	Розгляд питань щодо характеру перехідних процесів до економіки та суспільства знань		–
	2	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Основи управління знаннями підприємства	Робота на лекції	0,5
			2	Лабораторне заняття	Побудова карти знань	Активна участь у роботі семінару	1
			2	Практичне заняття	Особливості становлення економіки знань у розвинутих країнах	Активна участь у виконанні практичних завдань, презентація	6

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4		5	6	
Здатність визначати особливості ЕЗ у розвинутих країнах та тих, що розвиваються	3	CPC	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику		–
		Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Процес управління знаннями підприємства	Робота на лекції	0,5
			2	Лабораторне заняття	Побудова карти знань	Захист лабораторної роботи	8
	CPC	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику		–	
	4	Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Інформаційні системи в управлінні знаннями	Робота на лекції	0,5
			2	Лабораторне заняття	Аудит знань	Активна участь в роботі	1
			2	Практичне заняття	Фасилітаційні методики в управлінні знаннями	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		CPC	5	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних завдань.	Перевірка домашніх завдань	–
	5	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Корпоративна культура та управління знаннями	Робота на лекції	0,5
			2	Лабораторне заняття	Аналіз програмних засобів управління знаннями	Активна участь в обговоренні	1
		CPC	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику		–
	Здатність до визначення етапу становлення ЕЗ в Україні та перспектив подальшого розвитку	6	Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Міжнародний досвід розроблення комплексних програм	Робота на лекції
2				Лабораторне заняття	SWOT-аналіз програмних засобів управління знаннями	Презентація	6
CPC			5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику		–
7		Ауд.	2	Лекція	Тема 8. Сутність інноваційної інфраструктури	Робота на лекції	0,5
	2		Лабораторне заняття	Колоквіум	Колоквіум	13	
CPC	5	Підготовка до занять	Підготовка до колоквіуму		–		
Здатність до розроблення структури управління знаннями на підприємстві	8	Ауд.	2	Лекція	Тема 9. Досвід побудови інноваційної інфраструктури у світі	Робота на лекції	0,5
			2	Лабораторне заняття	Структура інноваційної інфраструктури, залежно від рівня інноваційного розвитку держави	Активна участь в обговоренні	1
			2	Практичне заняття	Визначення економічної ефективності (інтелектуального потенціалу) творчого співробітника	Активна участь у виконанні практичних завдань	1

1	2	3	4		5	6		
Знання, уміння та навички в управлінні знаннями на підприємстві	Здатність до пошуку, визначення, ідентифікації та генерування знань на підприємстві	9	СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику	–	
			Ауд.	2	Лекція	Тема 10. Особливості створення та діяльності бізнес-інкубаторів, стартапів	Робота на лекції	0,5
				2	Лабораторне заняття	Структура інноваційної інфраструктури, залежно від рівня інноваційного розвитку держави	Презентація	6
			СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику; підготовка до колоквиуму	Перевірка домашніх завдань	–
		10	Ауд.	2	Лекція	Тема 11. Сутність інститутів підтримки прикладних інновацій, технологічних парків і місць високих технологій (<i>Hi-tech city</i>)	Робота на лекції	0,5
				2	Лабораторне заняття	Визначення ефективності інноваційного проекту	Активна участь у виконанні практичних завдань	7
				2	Практичне заняття	Кейс: "Історія успіху <i>Indiaco</i> "	Активна участь в обговоренні	1
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику		–	
		11	Ауд.	2	Лекція	Тема 12. Центри трансферу технологій	Робота на лекції	0,5
				2	Лабораторне заняття	Аналіз становлення та розвитку технопарків, інститутів підтримки прикладних інновацій, місць високих технологій розвинутих країн	Активна участь у виконанні практичних завдань	7
			СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику		–
		12	Ауд.	2	Практичне заняття	Визначення вартості прав на об'єкти трансферу технологій	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
			СРС	2	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику		–
13	Ауд.	2	Лекція	Тема 13. Фінансова інфраструктура інноваційної діяльності	Робота на лекції	0,5		
		2	Лабораторне заняття	Визначення ризиків за венчурного інвестування	Захист лабораторної роботи	1		
		2	Практичне заняття	Визначення ризиків за венчурного інвестування	Активна участь у виконанні практичних завдань	1		
	СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику, підготовка до поточної контрольної роботи		–		

Закінчення табл. 11.1

1	2	3	4	5	6	
Здатність до здійснення аналізу інтелектуального потенціалу та оцінювання інтелектуальної власності	14	Ауд.	2	Лекція Тема 14. Особливості становлення інноваційної інфраструктури України	Робота на лекції	0,5
			2	Лабораторне заняття Аналіз інноваційної структури областей України	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
			2	Лабораторне заняття Аналіз інноваційної структури областей України	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
			2	Практичне заняття Колоквіум	Активна участь у виконанні практичних завдань	13
		СРС	8	Підготовка до занять Захист самостійної роботи, що виконували протягом семестру	Захист самостійної роботи	14
Усього годин		144	Загальна максимальна кількість балів із навчальної дисципліни			100
із них						
<i>аудиторні</i>		70	49 %	<i>поточний контроль</i>		60
<i>самостійна робота</i>		74	51 %	<i>підсумковий контроль</i>		40

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 11.2.

Таблиця 11.2

Розподіл балів за темами

Поточне тестування та самостійна робота														Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	100
1,5	6,5	1,5	8,5	2,5	1,5	6,5	1,5	4	7	8	7,5	3	16,5	
Колоквіум							Колоквіум							
12							12							

Примітка. T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

Підсумкову оцінку з навчальної дисципліни визначають, відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 11.3).

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

Оцінки за цією шкалою заносять до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

12. Рекомендована література**Змістовий модуль 1. Економіка знань****12.1. Основна**

1. Геєць В. М. Інноваційні перспективи України / В. М. Геєць, В. П. Семиноженко. – Х. : Константа, 2006. – 272 с.

2. Дресвянников В. А. Построение системы управления знаниями на предприятии : учеб. пособ. / В. А. Дресвянников. – М. : КНОРУС, 2006. – 344 с.

3. Мильнер Б. З. Управление знаниями в инновационной экономике / Б. З. Мильнер. – М. : Экономика, 2009. – 599 с.

4. Трофимова Л. А. Управление знаниями : учеб. пособ. / Л. А. Трофимов, В. В. Трофимов. – СПб. : Изд-во СПбГУЭФ, 2012. – 77 с.

5. Экономика знаний / В. П. Колесов, В. Л. Макаров, Л. Г. Белова и др. – М. : ИНФРА-М, 2008. – 432 с.

12.2. Додаткова

6. Баранчєєв В. П. Управление знаниями в инновационной сфере : учебник / В. П. Баранчєєв. – М. : ООО фирма "Благовест-В", 2007. – 272 с.
7. Ефимов В. В. Управление знаниями : учеб. пособ. / В. В. Ефимов. – Ульяновск : УлГТУ, 2005. – 111 с.
8. Карпов А. О. Общество знаний: механизмы деструкции / А. О. Карпов // Вестник Российской академии наук. – 2007. – Т. 77, № 2. – С. 127–133.
9. Кови С. Семь навыков высокоэффективных людей. Мощные инструменты развития личности / С. Кови. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2008. – 374 с.
10. Лабоцкий В. В. Управление знаниями / В. В. Лабоцкий. – Мн. : Современ. шк., 2006. – 392 с.
11. Лессер Э. Как превратить знания в стоимость: решения от IBM Institute for Business Value / Э. Лессер, А. Прусак. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2006. – 248 с.
12. Мариничева М. К. Управление знаниями на 100 %. Путеводитель для практиков / М. К. Мариничева. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2008. – 230 с.
13. Махлуп Ф. Производство и распространение знаний в США / Ф. Махлуп. – М. : Прогресс, 2006. – 128 с.
14. Нонака И. Компания – создатель знания. Зарождение и развитие инноваций в японских фирмах / И. Нонака, Х. Такеучи ; [пер. с англ. А. Трактинского]. – М. : ЗАО "Олимп-Бизнес", 2011. – 384 с.
15. Реус А. Г. Знания в управлении и управление знаниями. Опыт интеграции высокотехнологичных отраслей / А. Г. Реус ; [ред.-сост. А. П. Зинченко]. – М. : Изд-во "Дело АНХ", 2010. – с. 140.
16. Dalkir K. Knowledge management in theory and practice / K. Dalkir. – London : Massachusetts Institute of Technology, 2011. – 486 p.

12.3. Інформаційні ресурси

17. Статистика України : науковий журнал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
18. Статистична звітність емітентів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.smida.gov.ua/db/emitent.
19. Экономика и управление на предприятиях : научно-образовательный портал. – Режим доступа : www.eur.ru.

12.4. Методичне забезпечення

20. Томах В. В. Економіка знань : конспект лекцій / В. В. Томах. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. – 116 с.

21. Томах В. В. Методичні рекомендації до практичних завдань з навчальної дисципліни "Економіка знань" для студентів напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент" денної форми навчання / укл. В. В. Томах. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 32 с.

22. Томах В. В. Методичні рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципліни "Економіка знань" для студентів галузі знань "Менеджмент і адміністрування" денної форми навчання / укл. В. В. Томах. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. – 30 с.

Змістовий модуль 2. Інноваційна інфраструктура

12.5. Основна

23. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком : навч. посіб. / С. М. Ілляшенко. – 2-ге вид., переробл. і доп. – Суми : ВТД "Університетська книга ; К. : ВД "Княгиня Ольга", 2005. – 324 с.

24. Йохна М. А. Економіка і організація інноваційної діяльності : навч. посіб. / М. А. Йохна, В. В. Стадник. – К. : ВЦ "Академія", 2005. – 400 с.

25. Микитюк П. П. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. / П. П. Микитюк. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 400 с.

26. Павленко І. А. Інноваційне підприємництво у трансформаційній економіці України : монографія / І. А. Павленко. – К. : КНЕУ, 2007. – 248 с.

27. Федулова Л. І. Інноваційна економіка : підручник / Л. І. Федулова. – К. : Либідь, 2006. – 480 с.

12.6. Додаткова

28. Амоша О. Інноваційний шлях розвитку України: проблеми та рішення / О. Амоша // Економіст. – 2005. – № 6. – С. 28–33.

29. Бубенко П. Почему тормозятся инновационные процессы в Украине / П. Бубенко, В. Гусев // Экономика Украины. – 2009. – № 6. – С. 30–38.

30. Гончаров Ю. Научный потенциал как фактор развития инновационно-инвестиционной системы Украины / Ю. Гончаров, А. Косич // Экономика Украины. – 2007. – № 3. – С. 42–51.

31. Жилінська О. І. Розвиток інноваційної інфраструктури / О. І. Жилінська, Д. В. Неберкус // Фінанси України. – 2005. – № 7. – С. 57–67.

32. Иващенко Т. А. К вопросу о развитии инновационной инфраструктуры региона / Т. А. Иващенко // Коммунальное хозяйство городов. – 2007. – № 78. – С. 82–89.

33. Канаєва М. О. Використання системного підходу при організації інноваційного процесу / М. О. Канаєва // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – № 1. – С. 56–61.

34. Корсунь В. Трансфер технологій та їх комерціалізація в Україні через міжнародне співробітництво В. Корсунь // Наука та інновації. – № 6. – 2007. – С. 99–105.

35. Маркетинг і менеджмент інноваційного розвитку : монографія / за заг. ред. д. е. н., проф. С. М. Ілляшенка. – Суми : ВТД "Університетська книга", 2006. – 728 с.

36. Монастырный Е. А. Структурно-функциональная модель подсистемы "Инфраструктура" в региональной инновационной системе / Е. А. Монастырный, Н. О. Чистякова // Инновации. – 2007. – № 6. – С. 58–65.

37. Национальные инновационные системы в России и ЕС / под ред. В. В. Иванова, Н. И. Ивановой, Й. Розебума и др. – М. : ЦИПРАН РАН, 2006. – 280 с.

38. Нежиборець В. Інноваційна інфраструктура: проблеми, перспективи, рішення / В. Нежиборець // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2007. – № 5. – С. 60–69.

39. Нехорошева Л. Инновационное развитие в условиях "новой" экономики / Л. Нехорошева // Наука и инновации. – 2008. – № 4. – С. 42–47.

40. Новицкий В. Императивы инновационного развития / В. Новицкий // Экономика Украины. 2007. – № 2. – С. 53–61.

41. Про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні : національна доповідь / К. О. Ващенко, З. С. Варналій, В. Є. Воротін та ін. – К. : Держкомпідприємство, 2008. – 226 с.

42. Проблеми управління інноваційним розвитком підприємств у транзитивній економіці : монографія / за заг. ред. д. е. н., проф. С. М. Ілляшенка. – Суми : ВТД "Університетська книга", 2005. – 582 с.

43. Рудь Н. Т. Формування і розвиток регіональної інноваційної інфраструктури / Н. Т. Рудь // Проблеми економіки й управління у промислових регіонах : збірник наук. праць. – 2008. – Т. 1 : Проблеми економіки й управління територіями та галузевими ринками. – С. 24–27.

44. Семиноженко В. Технологічні парки України: перший досвід формування інноваційної економіки / В. Семиноженко // Економіка України. – 2004. – № 1. – С. 16–21.

45. Сидорук В. Інноваційний шлях розвитку України очима практика / В. Сидорук // Інтелектуальна власність. – 2007. – № 9. – С. 24–34.

46. Солдатов А. А. Механизмы инновационного развития экономики и коммерциализации технологий / А. А. Солдатов // Инновационные процессы и социально-экономическое развитие. – 2004. – Вып. 2. – С. 62–67.

47. Состояние и перспективы развития региональной инновационной инфраструктуры (на примере Харьковской области) / В. А. Гусев, Н. Г. Еремин, А. С. Кузьменко и др. // Инвестиции и инновационное развитие. – 2009. – № 1. – С. 41–46.

48. Старокадомский Д. Л. Состояние и развитие высоких технологий в мире и Украине / Д. Л. Старокадомский // Наука та інновації. – 2007. – № 5. – С. 86–89.

49. Стратегічні виклики XXI століття суспільству та економіці України. В 3-х т. Т. 2. Інноваційно-технологічний розвиток України / за ред. акад. НАНУ В. М. Гейця, акад. НАНУ В. П. Семиноженка, чл.-кор. НАНУ Б. Є. Кваснюка. – К. : Фенікс. – 2007. – 584 с.

50. Сумак Н. А. Регіональний аспект при вирішенні проблем в інноваційній сфері в умовах фінансової економічної кризи / Н. А. Сумак // Проблемы и перспективы инновационного развития экономики в контексте преодоления мирового финансового кризиса : материалы XIV Международной научно-практической конференции по инновационной деятельности (14 – 19 сентября 2009 года, г. Алушта). – К. : Симферополь ; Алушта : Типография ФЛП Бражникова Н. А., 2009. – С. 347–352.

51. Супрун П. І. Нові стратегічні альянси (кластери) та маркетингові комунікації – шлях до підвищення конкурентоздатності економіки в регіонах / П. І. Супрун // Формування ринкових відносин в Україні. – 2004. – № 10 (41). – С. 84–89.

52. Ткач І. М. Концепція стратегії розвитку оборонно-промислового комплексу України на інвестиційно-інноваційних засадах / І. М. Ткач // Проблеми науки. – 2007. – № 12. – С. 9–14.

53. Уланова Ж. Ю. Теоретические основы формирования и развития инновационной структуры / Ж. Ю. Уланова – СПб. : Изд-во СПбГУЭФ, 2004. – 123 с.

54. Функціонування інфраструктури регіонального розвитку на основі віртуальної організаційної структури матричного типу / М. В. Палійчук, В. В. Шкварилюк, В. В. Попович та ін. // Регіональна економіка. – 2008. – № 4. – С. 24–31.

55. Чабан В. Складова інноваційної інфраструктури: венчурний капітал / В. Чабан // Фінанси України. – 2005. – № 4. – С. 35–40.

56. Шингур М. В. Теоретичні засади формування інноваційної інфраструктури / М. В. Шингур // Вісник Київ. нац. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка. Серія "Економіка". – 2004. – Вип. 66–67. – С. 29–35.

12.7. Інформаційні ресурси

57. Бабець І. Г. Обґрунтування напрямів розвитку інноваційного підприємства з урахуванням світового досвіду : аналітична записка до секретаріату Президента України від 21.07.2008 р. [Електронний ресурс] І. Г. Бабець, Ю. В. Поляков, О. А. Мокрій. – Режим доступу : [hppt://niss.lviv.ua](http://niss.lviv.ua).

58. Официальный сайт бизнес-инкубатора Славутича. – Режим доступа : <http://slavutich.kiev.ua/~business/>.

59. Офіційний сайт ВРУ. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua.

60. Про затвердження Державної цільової економічної програми "Створення в Україні інноваційної інфраструктури на 2009 – 2013 роки" : Постанова Кабінету Міністрів України від 14.05.2008 р. № 447 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon1.rada.gov.ua.

61. Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків : Закон України № 991-XIV від 16.07.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [// zakon1.rada.gov.ua](http://zakon1.rada.gov.ua).

62. Сенин А. Критерии успеха деятельности исследовательских парков. Роль научных и технологических парков в развитии наукоемких фирм [Электронный ресурс] / А. Сенин // Сайт "Технопарки, экономика, бизнес". – Режим доступа : <http://technopark.al.ru/tpark>.

63. Современный инновационные структуры и коммерциализация науки [Электронный ресурс] / под ред. А. А. Мазура // Сайт Технопарки ИЕС им. Е. Патона". – Режим доступа : <http://tp.paton.kiev.ua/about/publis/publis04.php>.

64. Сошникова Е. А. Бизнес-инкубирование в промышленной сфере (бизнес-инкубаторы и крупные промышленные предприятия) [Электронный ресурс] / Е. А. Сошникова // Информационно-аналитический журнал "Бизнес предложения". – Режим доступа : <http://www.smb-support.org/bp/arhiv/7/stat13.htm>.

12.8. Методичне забезпечення

65. Томах В. В. Методичні рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципліни "Інноваційна інфраструктура" для студентів напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент" усіх форм навчання / укл. В. В. Томах. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 32 с.

66. Томах В. В. Робоча програма навчальної дисципліни "Інноваційна інфраструктура" для студентів галузі знань "Менеджмент і адміністрування" денної форми навчання / укл. В. В. Томах – Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. – 33 с.

Додатки

Додаток А

Таблиця А.1

Структура складових частин професійних компетентностей із навчальної дисципліни "Економіка знань і інноваційна інфраструктура" за Національною рамкою кваліфікацій України

Складові частини компетентностей, які формують у межах теми	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1 "Економіка знань"					
Тема 1. Теоретичні основи економіки знань					
Визначати технологічні уклади економіки держави, джерела знань та класифікація знань	Сутність поняття економіка знань. Функції знань, джерела знань та їхня класифікація	Знання характеристик економіки знань, категоріального апарату, індикаторів економіки знань, джерел знань	Визначати технологічні уклади як показник розвитку економіки держави, знаходити джерела знань та класифікувати знання	Презентувати визначення ролі держави в економіці знань, презентувати визначені джерела знань та класифікацію знань	Відповідальність за точну ідентифікацію ключових проблем економіки знань, визначення джерел знань
Тема 2. Становлення економіки знань					
Визначати особливості становлення економіки знань у державі	Особливості становлення економіки знань у розвинутих країнах та тих, що розвиваються	Знання особливостей становлення економіки знань окремих держав	Визначати характеристики економіки знань окремих держав та здійснювати порівняльний аналіз	Презентувати результати визначення найбільш важливих характеристик економіки знань та результати порівняльного аналізу	Відповідальність за точність і коректність визначених характеристик та результат порівняльного аналізу
Тема 3. Основи управління знаннями підприємства					
Розробляти структуру управління знаннями підприємства	Знання основ управління знаннями	Знання методики організації системи управління знаннями на підприємстві	Визначати та впроваджувати необхідні зміни у структурі підприємства для якісного управління знаннями	Ефективно презентувати необхідність в організаційних змінах на підприємстві	Ухвалювати ефективні управлінські рішення щодо управління знаннями підприємства

1	2	3	4	5	6
Тема 4. Процес управління знаннями підприємства					
Формувати напрями підвищення ефективності системи управління знаннями на підприємстві	Знання процесу управління знаннями підприємства	Знання методичних основ впровадження процесу управління знаннями на підприємстві	Здійснювати обґрунтування господарських рішень щодо організації процесу управління знаннями на підприємстві	Ефективно презентувати процес управління знаннями на підприємстві	Ухвалювати ефективні управлінські рішення та відповідати за результати впровадження процесу управління знаннями на підприємстві
Тема 5. Інформаційні системи в управлінні знаннями					
Робити вибір інформаційних систем управління знаннями підприємства в умовах сучасності	Визначення поняття "інформаційні системи", знання методів пошуку та ідентифікації знань	Знання основних видів інформаційних систем, що використовують в управлінні знаннями	Розробляти порядок впровадження інформаційних систем для управління знаннями визначеного підприємства	Презентувати результати роботи інформаційних систем управління знаннями на підприємстві	Самостійно ухвалювати ефективні управлінські рішення щодо вибору інформаційних систем управління знаннями на підприємстві
Тема 6. Корпоративна культура та управління знаннями					
Здійснювати заходи з оцінювання рівня корпоративної культури, приймати управлінські рішення за результатами оцінювання	Поняття корпоративної культури, управління знаннями	Знання методичних підходів до оцінювання рівня корпоративної культури та заходів із її поліпшення	Давати оцінку рівня корпоративної культури	Презентувати результати оцінювання корпоративної культури та заходів з її поліпшення	Ухвалювати рішення за результатами оцінювання корпоративної культури
Тема 7 Міжнародний досвід розроблення комплексних програм					
Розробляти та управляти комплексною науково-технічною програмою	Поняття комплексної науково-технічної програми	Знання методичних основ економічного оцінювання науково-технічної програми	Установлювати стратегічні цілі комплексної науково-технічної програми та ухвалювати рішення щодо її управління	Презентувати результати розроблення та управління комплексною науково-технічною програмою	Ухвалювати ефективні управлінські рішення щодо розроблення та управління комплексною науково-технічною програмою

1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 2. "Інноваційна інфраструктура"					
Тема 8. Сутність інноваційної інфраструктури					
Визначення інноваційної інфраструктури, її складових частин, особливостей формування та ролі держави	Сутність поняття "інноваційна інфраструктура"	Знання характеристик та складових частин інноваційної інфраструктури	Визначати стан як окремих складових частин інноваційної інфраструктури, так і її стан загалом	Презентувати визначення ролі держави у становленні інноваційної інфраструктури	Відповідальність за точну оцінку стану інноваційної інфраструктури та її складових частин
Тема 9. Досвід побудови інноваційної інфраструктури у світі					
Визначення особливостей інноваційної інфраструктури окремих країн світу	Особливості побудови інноваційної інфраструктури	Знання основ, вимог та принципів побудови інноваційної інфраструктури	Визначати характеристики інноваційної інфраструктури та здійснювати порівняльний аналіз	Презентувати результати визначення особливостей інноваційної інфраструктури окремих країн	Відповідальність за точність і коректність визначених характеристик та результат порівняльного аналізу
Тема 10. Особливості створення та діяльності бізнес-інкубаторів, стартапів					
Визначення особливостей бізнес-інкубатора, його функцій, типологія бізнес-інкубаторів	Характеристика бізнес-інкубаторів	Знання основ функціонування бізнес-інкубаторів	Здійснювати обґрунтування звернення до бізнес-інкубаторів	Презентувати умови функціонування бізнес-інкубаторів	Самостійно ухвалювати ефективні управлінські рішення щодо звернення до бізнес-інкубаторів
Тема 11. Сутність інститутів підтримки прикладних інновацій, технологічних парків і міст високих технологій (<i>Hi-tech city</i>)					
Визначення сутності та функцій технологічного парку, особливостей функціонування, причин та цілей створення технопарків і парків високих технологій	Знання структури технологічного парку	Знання методики організації функціонування технологічного парку	Здійснювати обґрунтування необхідності у створенні або зверненні до технологічного парку	Ефективно презентувати систему функціонування технологічного парку	Ухвалювати ефективні управлінські рішення та відповідати за дієвість технологічного парку

1	2	3	4	5	6
Тема 12. Центри трансферу технологій					
Здатність до створення умов для просування наукомістких, інноваційних продуктів, як на внутрішній, так і зовнішній ринки, організація та супроводження процесу трансферу технологій	Визначення поняття "трансфер технологій", знання методів трансферу технологій	Знання основних етапів трансферу технологій як на внутрішній, так і зовнішній ринки	Розробляти алгоритм трансферу технологій	Презентувати результати процедури трансферу технологій	Самостійно ухвалювати рішення щодо ефективності трансферу технологій
Тема 13. Фінансова інфраструктура інноваційної діяльності					
Визначення сутності венчурного капіталу, особливостей венчурного підприємництва, особливостей заснування венчурної фірми, джерела їхнього капіталу	Поняття венчурного капіталу та знання особливостей їхніх джерел	Знання методичних підходів до оцінювання інвестицій	Здійснювати оцінювання інвестиційних проектів	Презентувати результати оцінювання інвестиційних проектів	Ухвалювати рішення за результатами оцінювання інвестиційних проектів
Тема 14. Особливості становлення інноваційної інфраструктури України					
Визначення інноваційної активності підприємств України, проблем становлення інноваційної інфраструктури регіонів України та пріоритетних напрямів її розвитку	Особливості інноваційної інфраструктури України	Знання пріоритетних напрямів розвитку інноваційної інфраструктури	Установлювати стратегічні та тактичні цілі щодо розвитку інноваційної інфраструктури	Презентувати план розвитку інноваційної інфраструктури	Ухвалювати рішення щодо планування та розвитку інноваційної інфраструктури

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	9
4. Структура навчальної дисципліни.....	14
5. Теми та плани семінарських занять.....	16
6. Теми лабораторних занять.....	17
6.1. Приклади типових лабораторних завдань до тем.....	18
7. Самостійна робота.....	19
7.1. Контрольні запитання для самодіагностики	22
8. Індивідуально-консультативна робота	27
9. Методи навчання	27
10. Методи контролю	30
11. Розподіл балів, які отримують студенти	33
12. Рекомендована література.....	37
Змістовий модуль 1. Економіка знань	37
12.1. Основна	37
12.2. Додаткова	38
12.3. Інформаційні ресурси.....	38
12.4. Методичне забезпечення	39
Змістовий модуль 2. Інноваційна інфраструктура.....	39
12.5. Основна	39
12.6. Додаткова	39
12.7. Інформаційні ресурси.....	42
12.8. Методичне забезпечення	43
Додатки.....	44

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ЕКОНОМІКА ЗНАНЬ
ТА ІННОВАЦІЙНА ІНФРАСТРУКТУРА"**

**для студентів напряму підготовки
6.030601 "Менеджмент"
денної форми навчання**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Томах** Вікторія Володимирівна

Відповідальний за видання *О. М. Ястремська*

Редактор *О. Г. Доценко*

Коректор *О. Г. Доценко*

План 2016 р. Поз. № 68 ЕВ. Обсяг 49 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*